

គោលនយោបាយសង្ខេប

កសិកម្មសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងភ្នំប្រកបដោយ និរន្តរភាពក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

រៀបចំដោយកម្មវិធីរបស់មជ្ឈមណ្ឌលកសិកម្មពិត្តលោកអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (World Agroforestry Southeast Asia Regional Program)
រួមសហការជាមួយបណ្តាញព្រៃឈើសង្គមអាស៊ីអាស៊ាន (ASEAN Social Forestry Network)

World Agroforestry Policy Brief No. 99

រូបភាព៖ *Joe Arvai*

គោលនយោបាយសង្ខេប

កសិរុក្ខកម្មសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងភ្នំប្រកបដោយ និរន្តរភាពក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

រៀបចំដោយកម្មវិធីរបស់មជ្ឈមណ្ឌលកសិរុក្ខកម្មពិភពលោកអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (World Agroforestry Southeast Asia Regional Program)
រួមសហការជាមួយបណ្តាញព្រៃឈើសង្គមអាស៊ីអាស៊ាន (ASEAN Social Forestry Network)

បញ្ជីពាក្យកាត់ និងពាក្យបំព្រួញ

AMS	(ASEAN Member State) រដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ាន
ASEAN	(Association of Southeast Asian Nations) សមាគមន៍ប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍
ASFCC	(ASEAN-Swiss Partnership on Social Forestry and Climate Change) ភាពជាដៃគូអាស៊ាន-ស្វីសស្តីអំពីព្រៃឈើសង្គម និងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ
AWG-SF	(ASEAN Working Group on Social Forestry) បណ្តាញព្រៃឈើសង្គមអាស៊ាន
NDCs	(Nationally Determined Contributions) វិភាគទានអនុម័តថ្នាក់ជាតិនានា

ខណៈ ពេលដែលភ្នំកំពុងរងនូវភាពសឹករចរិលយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដោយសារការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ និងការសឹករចរិលព្រៃឈើ ប្រព័ន្ធកសិកម្មក្នុងតំបន់នេះស្រាយសមស្រប ពីព្រោះ

ប្រព័ន្ធកសិកម្មទាំងនេះ អាចត្រូវបានគេបង្កើតឡើងក្នុងស្ថានភាពមិនអំណោយផល នៅពេលដែលផលិតផលកសិកម្ម អាចធ្វើឲ្យមានការសឹករចរិលដីយ៉ាងឆាប់រហ័ស ពុំនោះសោតគេពុំអាចដាំដុះផលិតផលកសិកម្មទាំងនោះបានឡើយ។

Unruh 1995

លេខ	សារៈសំខាន់ៗ	ការអនុវត្តគោលនយោបាយ
1	កសិកម្មនៅតំបន់ភ្នំ បានផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើន ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ និងការសឹករចរិលព្រៃឈើ ភាពក្រីក្រ អសន្តិសុខស្បៀង និងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។	កសិកម្មនៅតំបន់ភ្នំ នឹងអាចទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីគោលនយោបាយព្រៃឈើ និងកសិកម្ម ដែលគាំទ្រដល់ការធ្វើពិធីកម្មនៅតាមកសិដ្ឋាន និងការរួមបញ្ចូលកសិកម្មក្នុងតំបន់ព្រៃឈើ។
2	កសិករបានអនុវត្តកសិកម្ម ជាការធ្វើកសិកម្មសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិត ដែលជាញឹកញយ មិនទទួលបានផលចំណេញផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុខ្ពស់ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងការដាំដំណាំ ឬការដាំប្រភេទឈើនាំចូលពីខាងក្រៅ។	ដរាបណាដីមានសុវត្ថិភាព និងមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីកត្តាដែលចាំបាច់សំខាន់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកសិកម្ម គឺការលើកកម្ពស់ការទទួលបានសេវាកម្មផ្សេងៗ រួមមានការដាំដុះដែលមានគុណភាព និងទីផ្សារ។
3	ការបង្កាក់ទឹកចិត្តកើតឡើងនៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃការអភិវឌ្ឍកសិកម្ម រាប់តាំងពី ភាពកំសោយក្នុងការទទួលបានវត្ថុធាតុដើម ដោយសារភាពកំសោយនៃការគ្រប់គ្រង រហូតដល់ភាពកំសោយនៃការផ្សព្វផ្សាយទីផ្សារផលិតផលកសិកម្ម និងសេវាកម្មនានាដែលកើតចេញមកពីស្ថានប្រព័ន្ធ។	កសិកម្មត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាផ្នែកមួយនៃការគ្រប់គ្រងតំបន់ទេសភាពប្រកបដោយនិរន្តរភាពក្នុងស្ថានប្រព័ន្ធក្នុង ជាជាងមើលឃើញថាវាជាដំណោះស្រាយបច្ចេកទេសមួយ។
4	គោលនយោបាយព្រៃឈើ សង្កត់ធ្ងន់ភាពតឹងរ៉ឹងនៃការអភិរក្សព្រៃឈើ ឬការដាំដុះឯកវប្បកម្មនៃប្រភេទរុក្ខជាតិដែលនាំចូលពីខាងក្រៅ ឬប្រភេទឈើសម្រាប់ធ្វើពាណិជ្ជកម្ម។	ការសម្របសម្រួលអន្តរវិស័យ គឺចាំបាច់ណាស់ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍកសិកម្មនៅតំបន់ភ្នំ។
5	ផលប្រយោជន៍នៃស្ថានប្រព័ន្ធដែលទទួលបានពីកសិកម្មមាននិយ័តកម្មទឹក និង ជីវៈចម្រុះកសិកម្មជាញឹកញយត្រូវបានគេមិនផ្តល់តម្លៃ ឬមើលរំលងក្នុងយន្តការលើកទឹកចិត្តជាច្រើន។	យន្តការលើកទឹកចិត្ត ត្រូវផ្តល់តម្លៃសម្រាប់ទំនិញ និងសេវាកម្មស្ថានប្រព័ន្ធដែលបានផ្តល់ឲ្យ។
6	យុទ្ធសាស្ត្រ "ការចែករំលែកដី" ជាតម្រូវការចាំបាច់បន្ទាន់ដើម្បីដោះស្រាយនូវតម្រូវការជាច្រើន។	យុទ្ធសាស្ត្រ "ការចែករំលែកដី" ទាមទារឲ្យមានការសម្របសម្រួលអន្តរវិស័យ ដែលលបបំបាត់នូវឧបសគ្គផ្នែកស្ថាប័ននានា។

លទ្ធផល

1. កសិករកម្ពុជា ដោះស្រាយបញ្ហាការសឹកមេរីលដី និងព្រៃឈើ ប៉ុន្តែគោលនយោបាយអភិរក្សព្រៃឈើ ធ្វើឲ្យរាំងស្ទះដល់ការអភិវឌ្ឍ

តំបន់ភ្នំនៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ (ដីខាងលើ 300 ម៉ែត្រ) គ្របដណ្តប់ជាងពាក់កណ្តាលនៃដីគោកក្នុងប្រទេសឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា កម្ពុជា ថៃ និងវៀតណាម (Fox et al 2014)។ នៅក្នុងប្រទេសហ្វីលីពីន ភ្នំគ្របដណ្តប់ផ្ទៃដី 17.5 លានហិកតា ស្មើនឹង 59% នៃផ្ទៃដីសរុប។

ព្រៃឈើនៅតំបន់ភ្នំ ជាធនធានដ៏សំខាន់សម្រាប់មនុស្សរាប់លាននាក់ ប៉ុន្តែវាជួបបញ្ហាប្រឈមធ្ងន់ធ្ងរជាច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងបរិស្ថាន និងការចិញ្ចឹមជីវិត ដោយសារតែការធ្វើកសិកម្មមិនប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងការអភិវឌ្ឍ ផ្សេងៗ។ ការបាត់បង់ដី ព្រៃឈើ ជីវចម្រុះ និងឱកាសក្នុងការទទួលបានប្រាក់ចំណូល គឺកាន់តែរីកដុះដាលឡើងៗ។

សហគមន៍ភ្នំ ជាញឹកញយប្រើប្រាស់កសិករកម្ពុជា ដើម្បីរក្សាស្ថេរភាពនៃការផ្គត់ផ្គង់ចំណីអាហារ និងស្វែងរកប្រាក់ចំណូល។ ប៉ុន្តែគោលនយោបាយអភិរក្សព្រៃឈើ បានកំណត់ការបណ្តុះនិងការបង្កាត់ពូជដើមឈើ ការប្រមូលផល និងការលក់ដើមឈើ ព្រមទាំងហាមឃាត់ដល់ការធ្វើចំការវិលជុំ និងការផលិតដំណាំកសិផល។ ទាំងនេះ ជាការបង្កកំហុសចិត្តកសិករ មិនឲ្យខំប្រឹងដាំដើមឈើលើដីបង្កបង្កើនផលរបស់ខ្លួន និងការធ្វើកសិករកម្ពុជា លើដីដែលបានកំណត់ថាជា "ព្រៃឈើ"។ នេះដោយសារ កង្វះខាតគោលនយោបាយសម្រាប់សម្របសម្រួលដល់ការអភិវឌ្ឍកសិករកម្ពុជា។

2. ចំណុចស្នូលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកសិករកម្ពុជា

A. កង្វះខាតសិទ្ធិកាន់កាប់ដី

ការរៀបចំបែងចែកសិទ្ធិនៃការប្រើប្រាស់ដី និងដើមឈើ មានភាពយឺតយ៉ាវក្នុងផ្នែកព្រៃឈើជាងកសិករ។ ដីព្រៃភាគច្រើននៅតែត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋាភិបាល ទោះបីជាដីភាគច្រើនមិនមានគម្របព្រៃឈើ ឬក៏ត្រូវបានគេកំពុងធ្វើកសិកម្មក៏ដោយ។ ឧទាហរណ៍៖ ដីព្រៃចំនួនពី 5.7 ទៅ 6 លានហិកតា ត្រូវបានបង្កបង្កើនផលនៅក្នុងប្រទេសហ្វីលីពីន (Fortenbacher and Alave 2014)។ នៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ផ្ទៃដី 33 លានហិកតាក្នុងចំណោមផ្ទៃដីសរុបចំនួន 133 លានហិកតានៃតំបន់ព្រៃឈើផ្លូវការ មិនមានគម្របព្រៃឈើ (Contreras-Hermosilla and Fay 2005) ដោយមួយផ្នែកធំនៃព្រៃដែលមានគម្របព្រៃឈើបិទជិតនៃប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី តាមពិតគឺជាតំបន់កសិករកម្ពុជា ដែលត្រូវបានដាំឧសច្ចាប់ដោយកសិករនៅក្នុងតំបន់នោះ (van Noordwijk et al 2003)។ ការខ្វះខាតសិទ្ធិកាន់កាប់ដី បានបង្កកំហុសចិត្តកសិករមិនឲ្យធ្វើការវិនិយោគរយៈពេលវែង ដូចជាការធ្វើកសិករកម្ពុជាដើម។ ការផ្តល់សិទ្ធិកាន់កាប់ដី និងដើមឈើច្បាស់លាស់អាចជាការលើកទឹកចិត្តដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់ការអនុវត្តកសិករកម្ពុជា។ យោងតាមការសិក្សារបស់ Schwarz ឆ្នាំ 2012 នៅតំបន់ខ្ពង់រាបនៃខេត្ត Leyte ក្នុងប្រទេសហ្វីលីពីន ការទទួលបានសិទ្ធិកាន់កាប់ដី បានបង្កើនចំនួនដើមឈើនៅតំបន់នីមួយៗប្រមាណច្រើនជាង 180% បើធៀបទៅនឹងផ្ទៃដីដែលពុំមានសិទ្ធិកាន់កាប់ ហើយផ្ទៃដីដែលមានសិទ្ធិកាន់កាប់មានចំនួនដើមឈើប្រភេទឧសៗគ្នាជាច្រើន។

B. កង្វះខាតនៃការទទួលបានវត្ថុធាតុដើមសម្រាប់ការដាំដុះដែលមានគុណភាពខ្ពស់

នាយកដ្ឋានព្រៃឈើជាច្រើនតម្រូវឲ្យធ្វើការផ្គត់ផ្គង់ដីកំណ (ដូចជាគ្រាប់ពូជ និងការបណ្តុះពូជ)។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ខុសពីទីប្រឹក្សាកសិកម្ម អ្នកព្រៃឈើអាចមានការខ្វះខាតការយល់ដឹងអំពីអ្វីដែលកសិករត្រូវការ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំណេះដឹងកសិករទាក់ទងការប្រមូលគ្រាប់ពូជ ការដាំបណ្តុះរុក្ខជាតិថ្មីត្រាប់ និងការធ្វើពហុកម្ម គឺនៅមានកម្រិតទាបឡើយ សូម្បីតែចំណេះដឹងទៅលើដើមឈើក្នុងស្រុកក៏ដោយ (Place et al 2012)។ កសិករជាទូទៅដាំប្រភេទរុក្ខជាតិអន្តោគ្រាមជាលក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយតូច ដោយពួកគេជារឿយៗធ្វើការដាំកូនរុក្ខជាតិតាមលក្ខណៈធម្មជាតិ (van Noordwijk et al 2003)។ ការធ្វើឯកជននីយកម្មនៃការផ្គត់ផ្គង់ដីកំណដើម្បីបង្កើនការប្រើប្រាស់របស់កសិករ គឺមិនទាន់បានអភិវឌ្ឍនៅឡើយ (Place et al 2012)។

C. កង្វះខាតដំបូន្មាន នាំឲ្យមានភាពខ្វះចន្លោះក្នុងការគ្រប់គ្រងកសិកម្ម

នៅក្នុងរដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ាន មិនទាន់មានស្ថាប័នជាតិណាមួយទទួលខុសត្រូវលើកសិកម្មនៅឡើយទេ។ មានការសម្របសម្រួលតិចតួច ឬមិនមានទាល់តែសោះ រវាងស្ថាប័នដែលលើកកម្ពស់ផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម។ ដំបូន្មានផ្នែកកសិកម្មពីភ្នាក់ងារផ្សព្វផ្សាយនានា ជាញឹកញយត្រូវបានរាំងស្ទះ ដោយសារកង្វះខាតវគ្គបណ្តុះបណ្តាលផ្នែកកសិកម្មដល់បុគ្គលិក និងកង្វះខាតធនធាននានាសម្រាប់បណ្តុះបណ្តាលបន្តដល់កសិករ (Place et al 2012)។ កសិករដែលមានបំណងចង់រៀនអំពីកសិកម្ម អាចទទួលបានព័ត៌មានពីប្រភពដទៃទៀត ដូចជាទូរទស្សន៍ ឬអ្នកជិតខាង។ នៅតាមតំបន់ភ្នំជាច្រើន កសិករស្ទើរតែពុំដែលបានជួបជាមួយអ្នកផ្សព្វផ្សាយនោះទេ (Mai et al 2005, Fortenbacher and Alave 2014, Catacutan and Naz 2015)

D. កង្វះខាតការទទួលបានទីផ្សារសម្រាប់ផលិតផលកសិកម្ម

កង្វះខាតការទទួលបានទីផ្សារ គឺជាកត្តាប្រឈមទូទៅសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកសិកម្ម ប៉ុន្តែបញ្ហាប្រឈមនេះមានសភាពកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងតំបន់ភ្នំ ពីព្រោះភ្នំស្ថិតនៅឆ្ងាយពីតំបន់ប្រជុំជន ផ្លូវដឹកជញ្ជូនមានការលំបាក និងកង្វះខាតកន្លែងកែច្នៃ។ ឧទាហរណ៍៖ កង្វះខាតការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និងសេវាកម្មគាំទ្រ ជាបញ្ហាប្រឈមរបស់ប្រជាកសិករក្នុងប្រទេសឡាវ និងវៀតណាម ដើម្បីរួមបញ្ចូលដំណាំកៅស៊ូ និងដំណាំពាណិជ្ជកម្មដទៃទៀត ដូចដែលបានអនុវត្តនៅប្រទេសម៉ាឡេស៊ី និងឥណ្ឌូនេស៊ី (Rasul and Thapa 2003)។

កត្តាប្រឈមដទៃទៀតសម្រាប់ទីផ្សារដូចជា ការឡើងចុះនៃតម្លៃផលិតផល ការដឹកជញ្ជូនមានកម្រិត កង្វះខាតទីផ្សារ អាចត្រូវបានដោះស្រាយតាមរយៈការធ្វើទីផ្សាររួមគ្នា ដែលអាចជួយបង្កប់តម្រូវការ និងកាត់បន្ថយថ្លៃចំណាយក្នុងការដឹកជញ្ជូនផលិតផលទៅកាន់ទីផ្សារ និងបង្កើនអំណាចក្នុងការចរចាតម្លៃជាមួយអ្នកទិញ (Catacutan et al 2008)។ ប៉ុន្តែការអភិវឌ្ឍទាំងនេះត្រូវបានរារាំងដោយច្បាប់មិនទទួលស្គាល់ និងគ្មានការគាំទ្រស្របច្បាប់ និងគ្រប់ស្ថាប័ន។

3. កង្វះខាតការលើកទឹកចិត្តសម្រាប់សេវាកម្មបរិស្ថានកសិកម្ម

ភ្នំជាច្រើន ត្រូវបានរៀបចំសម្រាប់ទុកជាតំបន់អភិរក្សជីវចម្រុះ និងការពារទីជម្រាល។ ហេតុផលចម្បងសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋាភិបាលទៅលើព្រៃឈើទាំងនេះ គឺដោយសារតែវាបង្កើតឲ្យមាន "កត្តាផលប៉ះពាល់ខាងក្រៅ" ដែលមានន័យថាជាកត្តានានាដែលសង្គមចង់បាន ប៉ុន្តែវាមិនផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិកម្មនោះទេ (Contreras-Hermosilla and Fay 2005)។ កសិកម្ម អាចជួយអភិរក្សជីវចម្រុះ (Swallow et al 2006) ការពារទីជម្រាលសម្រាប់អ្នកប្រើប្រាស់នៅផ្នែកខាងក្រោម និងខាងលើ និងការស្តារឡើងវិញនូវគុណភាពដី (Lal 1990, Place et al 2012) និងការស្រូបយកកាបូន (Unruh 1995, van Noordwijk et al 2003)។ ទោះបីយ៉ាងណា វាស្ទើរតែគ្មានទីផ្សារសម្រាប់សេវាកម្មបរិស្ថាន ដែលនៅក្នុងនោះកសិកម្មគឺជាការប្រើប្រាស់ដីសំខាន់ (Unruh 1995, Schoenberger and Ruark 2003, Place et al 2012)។ វាចាំបាច់ណាស់ក្នុងការបង្កើតឲ្យមានទីផ្សារសម្រាប់សេវាកម្មបរិស្ថាន ឬបង្កើតយន្តការ ដែលផ្តល់សំណងដល់អ្នកប្រើប្រាស់ដីដែលវិនិយោគក្នុង កសិកម្ម។

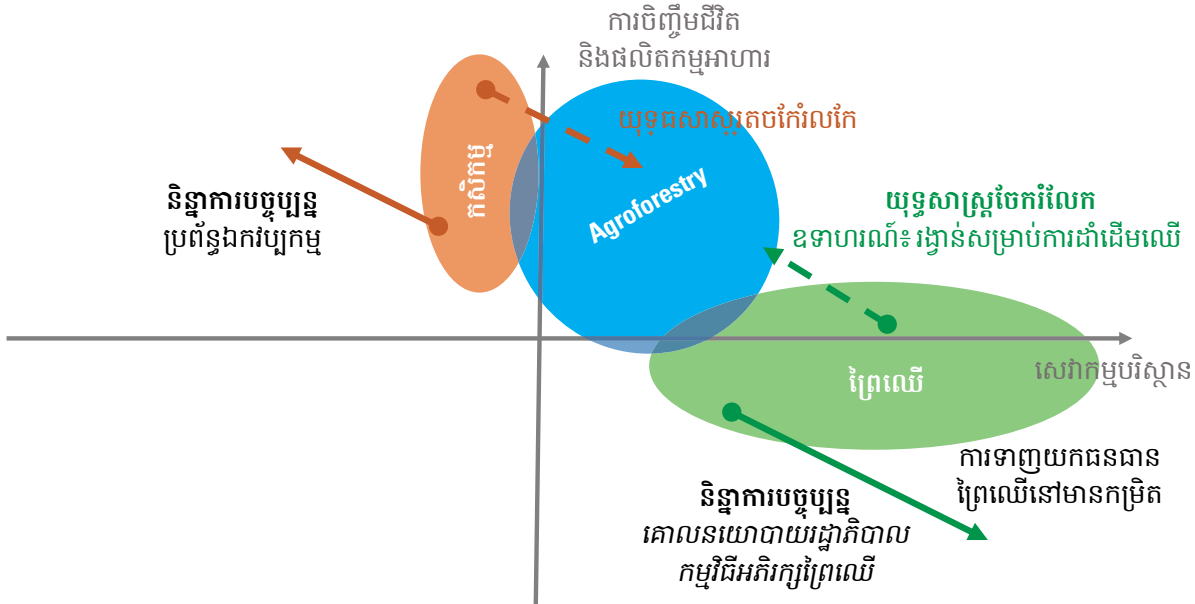
4. តម្រូវការសម្រាប់ការចែករំលែកដី

យុទ្ធសាស្ត្រប្រើប្រាស់ដី ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយ "វិយោគកម្ម" ដែលនៅក្នុងនោះព្រៃឈើ និងកសិកម្មត្រូវបានបង្កើតឡើងដាច់ដោយឡែកពីគ្នា (សូមមើល លេខ 1 ក្នុងឯកសារនេះ) កសិករ ត្រូវបន្តប្រើប្រាស់យុទ្ធសាស្ត្រដែលហាក់បីដូចជាមានហានិភ័យចំពោះការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ពួកគេ ដោយសារការធ្វើកសិកម្មមិនមាននិរន្តរភាព នាំឲ្យមានការសឹករេចរិលដី និងថយចុះទិន្នផល។

គោលនយោបាយការពារព្រៃឈើ នាំឲ្យមានការថយចុះទិន្នផលយ៉ាងគំហុក (Angelsen 2010)។ ការបាត់បង់នេះ កាន់តែខ្លាំងឡើងដោយសារកម្មវិធីសម្រាប់អភិរក្សជីវចម្រុះ ឬដំណាំពាណិជ្ជកម្មនៅតំបន់ខ្ពង់រាប ដូចជាកៅស៊ូជាដើម (Fox et al 2014)។ ដើម្បីសម្របសម្រួលការអភិវឌ្ឍ និងការអភិរក្ស និងសម្រេចឲ្យបាននូវ ពហុមុខងារទេសភាព (van Noordwijk et al 2011) យុទ្ធសាស្ត្រ ការចែករំលែកដីនៅក្នុងកសិកម្ម គួរតែត្រូវបានពិចារណាដោយយកចិត្តទុកជាបន្ទាន់ (រូបភាព 1)

ប្រអប់ 1 តើការចែករំលែកដីជាអ្វី?

ការចែករំលែកដី ជាយុទ្ធសាស្ត្ររួបរួមប្រភេទដី ឧស្សាហកម្មកសិកម្ម ដីសម្រាប់ប្រជាជន ដីសម្រាប់ដើមឈើ និងសារពើភូគព្ភជាតិធម្មជាតិ អាចត្រូវបានដាក់ក្នុងប្រភេទកសិកម្ម (ដំណាំកសិកម្ម) ដីមុជទឹក ឬប្រភេទដីឡើងវិញដែលបានបិទស្រទាប់ និងសង្គ្រោះបិទ ដោយមិនជឿជាក់ថាពួកវាជាដីសម្រាប់ប្រជាជនសម្រាប់ការសុភមង្គលឡើយ និងការអភិរក្ស។

រូបភាព 1 វិធីសាស្ត្រដែលបានសម្រាប់ក្នុងការអភិរក្សដី

5. គោលនយោបាយថ្នាក់តំបន់ និងការសម្របសម្រួល៖ ក្តីសង្ឃឹមថ្មីមួយ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកសិកម្មនៅតំបន់ភ្នំ

ឧបសគ្គជាច្រើនដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ បានក្លាយជាបញ្ហាដ៏ធ្ងន់ធ្ងរចំពោះប្រទេសជាសមាជិកអាស៊ាន ដោយសារខ្វះខាតនយោបាយ និង/ឬយន្តការសម្របសម្រួលដែលមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីគាំទ្រការអភិវឌ្ឍកសិកម្ម។ ក្របខណ្ឌថ្នាក់តំបន់ត្រូវបានរៀបចំជាស្រេច និងអាចដើរតួជាយានដឹកនាំកសិកម្មនៅក្នុងតំបន់។ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអាស៊ានក្នុងវិស័យស្បៀងអាហារ កសិកម្ម និងព្រៃឈើ (2016-2025) បានដាក់ចេញនូវទស្សនៈវិស័យប្រកួតប្រជែង រួមបញ្ចូលគ្នា ជន់ទ្រាំ និងប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដែលក្នុងនោះកសិកម្មគឺជាស្នូលដើម្បីវាស់វែង និងសម្រេចបាននូវគោលដៅ។ ឧទាហរណ៍៖ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវាយលុកទាំង 4 (លើកកម្ពស់ភាពជន់ទ្រាំទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ គ្រោះធម្មជាតិ និងគ្រោះភ័យនានា) ជាពិសេសណែនាំសកម្មភាព ត្រៀមខ្លួនទុកជាមុនសម្រាប់កសិកម្ម ពង្រីកប្រព័ន្ធនាំចេញកសិកម្មដែលសមស្របទាំងផ្នែកស្ថានប្រព័ន្ធ និងសេដ្ឋកិច្ច។ ចំណុចស្នូលសម្រាប់ការអនុវត្តកសិកម្ម អាចត្រូវបានដកចេញផ្នែកមួយចំនួនដោយគោលនយោបាយថ្នាក់តំបន់។ ឧទាហរណ៍៖ ផែនការមេសម្រាប់ការតភ្ជាប់ប្រទេសអាស៊ាន ដើម្បីបង្កើនលំហូរសេរីនៃទំនិញក្នុងតំបន់អាស៊ាន ដោយកាត់បន្ថយឧបសគ្គក្នុងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មទំនិញ (យុទ្ធសាស្ត្រទី 5) និងគ្រួសត្រាយផ្លូវដើម្បីពង្រីកទីផ្សារសម្រាប់ផលិតផលកសិកម្ម។ វាក៏មានឱកាសដើម្បីបង្កើនការទទួលស្គាល់សេវាកម្មស្ថានប្រព័ន្ធ ដែលផ្តល់ជូន ដោយអ្នកអនុវត្តកសិកម្មផងដែរ តាមរយៈការសម្របសម្រួលថ្នាក់តំបន់ដូចជាតាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀង ទីក្រុងប៉ារីស (វិភាគទានអនុម័តថ្នាក់ជាតិ/NDCs)។ យ៉ាងហោចណាស់មានប្រទេសចំនួន 7 ក្នុងចំណោម ប្រទេសជាសមាជិកអាស៊ាន មានវិស័យកសិកម្មដែលបានរួមបញ្ចូលគោលដៅកាត់បន្ថយការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ប្រទេសឡាវជាពិសេស បានលើកឡើងកសិកម្មក្នុងបរិបទនៃការបន្ស៊ាំ និងការកាត់បន្ថយ (Richards et al 2015)។ ការបញ្ជាក់ទាំងអស់នេះអំពីតួនាទីរបស់អាស៊ាន ដែលជាអ្នកសម្របសម្រួលថ្នាក់តំបន់សម្រាប់រួមបញ្ចូលវិស័យស្បៀងអាហារ កសិកម្ម និងព្រៃឈើក្នុងការអភិវឌ្ឍទូទៅ និងក្នុងការអភិវឌ្ឍកសិកម្មជាពិសេស។

សន្និដ្ឋាន

កសិករកម្ពុជា មិនត្រឹមតែនាំមកនូវផលប្រយោជន៍ដោយផ្ទាល់សម្រាប់ការចិញ្ចឹមជីវិត និងបរិស្ថានក្នុងតំបន់ភ្នំប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងផ្តល់ជាប្រយោលដល់តំបន់ទំនាបផងដែរ។ កសិករកម្ពុជាលើកកម្ពស់សមត្ថភាពបន្តតាមរយៈការធ្វើពិធីកម្ម និងការសាយភាយនៃហានិភ័យផលិតផល ព្រមទាំងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ កង្វះខាតការទទួលស្គាល់នៃផលប្រយោជន៍របស់កសិករកម្ពុជា និងការទទួលបានការគាំទ្រតិចតួចពីរដ្ឋាភិបាល អាចនឹងធ្វើឲ្យបាត់ឱកាសសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាព។

អនុសាសន៍

1. ផ្តល់សហគមន៍ភ្នំនូវសិទ្ធិកាន់កាប់ដី និងការទទួលបានទីផ្សារធំទូលាយ និងវត្ថុធាតុដើមកសិករកម្ពុជា ជាពិសេសព័ត៌មានសេវាកម្មផ្សព្វផ្សាយ និងវត្ថុធាតុដើមសម្រាប់ការដាំដុះដែលមានគុណភាពខ្ពស់។
2. បង្កើតយុទ្ធសាស្ត្រកសិករកម្ពុជាអាស៊ានមួយ ដែលតភ្ជាប់ជាមួយគោលនយោបាយក្នុងប្រទេសជាសមាជិក ដែលអាចយកឈ្នះដែនកំណត់នៃយុទ្ធសាស្ត្រតាមវិស័យ។
3. ពង្រឹងក្របខណ្ឌទាក់ទងទៅនឹងកសិករកម្ពុជា និងយន្តការសម្រាប់កិច្ចពិភាក្សាអន្តរវិស័យ និងការសម្របសម្រួលជាមួយអាស៊ាន។
4. កសាងសមត្ថភាពកសិករ និងការងារផ្សព្វផ្សាយព្រៃឈើ ដើម្បីបន្ថែមបច្ចេកវិទ្យាកសិករកម្ពុជាឲ្យកាន់តែប្រសើរជាងមុន។
5. ទទួលស្គាល់ការរួមចំណែកនៃកសិករកម្ពុជាក្នុងការផ្តល់ជូនសេវាកម្មស្ថានប្រព័ន្ធ និងរួមបញ្ចូលវាទៅក្នុងប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្ត។
6. អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រចែករំលែកដី។

ឯកសារយោង

- Angelsen A. 2010. Policies for reduced deforestation and their impact on agricultural production. *Proceedings of the National Academies of Science* 107:19639–19644.
- Catacutan D, Bertomeu M, Arbes L, Duque C, Butra N. 2008. *Fluctuating fortunes of a collective enterprise: the case of the Agroforestry Tree Seeds Association of Lantapan (ATSAL) in the Philippines*. CAPRI Working Paper no. 76. Washington, DC: International Food Policy Research Institute. <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/44349/2/capriwp76.pdf>
- Catacutan D, Naz F. 2015. Gender roles, decision-making and challenges to agroforestry adoption in Northwest Vietnam. *International Forestry Review* 17(1):22–32.
- Contreras-Hermosilla A, Fay C. 2005. *Strengthening forest management in Indonesia through land tenure reform: issues and framework for action*. Washington, DC: Forest Trends.
- Fortenbacher D, Alave K. 2014. *Upland agriculture in the Philippines: potential and challenges*. Manila: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit.
- Fox JM, Castella J, Ziegler AD, Westley SB. 2014. *Rubber plantation expand in mountainous Southeast Asia: what are the consequences for the environment?* Asia Pacific Issues no. 114. Honolulu, USA: East-West Center.
- Lal R. 1990. Agroforestry systems to control erosion on arable tropical steepplands. In: Zeimer RR, O'Loughlin CL, Hamilton LS. *Research needs and applications to reduce erosion and sedimentation in tropical steepplands*. Proceedings of an international symposium, Suva, Fiji, 11–15 June. Wallingford, UK: International Association of Hydrological Sciences.
- Mai VT, Vu TT, Pham MH, Pham TL, Le TP, Tran NA. 2005. *Factors influencing farmers' adoption of agroforestry models. Case study: Seo hamlet, Cao Son commune, Da Bac district, Hoa Binh province*. Hanoi: Center for Agricultural Research and Ecological Studies, Hanoi Agricultural University.
- Place F, Oluyede CA, Torquebiau E, Detlefsen G, Gauthier M, Buttoud G. 2012. Improved policies for facilitating the adoption of agroforestry. In: Kaonga M, ed. *Agroforestry for biodiversity and ecosystem services: science and practice*. Rijeka, Croatia: InTech. DOI: 10.5772/34524.
- Rasul G, Thapa GB. 2003. Shifting cultivation in the mountains of South and Southeast Asia: regional patterns and factors influencing the change. *Land Degradation and Development* 2003. DOI: 10.1002/ldr.570.
- Richards M, Bruun TB, Campbell BM, Gregersen LE, Huyer S, Kuntze V, Madsen STN, Oldvig MB, Vasileiou I. 2015. *How countries plan to address agricultural adaptation and mitigation: An analysis of Intended Nationally Determined Contributions*. CCAFS Info Note. The CGIAR Research Program on Climate Change, Agriculture and Food Security (CCAFS).
- Schoenberger MM, Ruark GA. 2003. *Agroforestry: helping to achieve sustainable forest management*. Paper. United Forum on Forests Intersessional Experts Meeting on the Role of Planted Forests in Sustainable Forest Management Conference, 24–28 March, Wellington, New Zealand.
- Swallow BM, Boffa JM, Scherr SJ. 2006. The potential for agroforestry to contribute to the conservation and enhancement of landscape biodiversity. In: Garrity D, Okono A, Grayson M, Parrot S, eds. *World agroforestry into the future*. Nairobi: World Agroforestry Centre.
- Unruh JD. 1995. Agroforestry, reforestry and the carbon problem: the role of land and tree tenure. *Interdisciplinary Science Reviews* 20:215–228.
- van Noordwijk M, Hoang MH, Neufeldt H, Öborn I, Yatich TTB. 2011. *How trees and people can co-adapt to climate change: reducing vulnerability through multifunctional agroforestry landscapes*. Nairobi: World Agroforestry Centre (ICRAF).
- van Noordwijk M, Roshetko JM, Murniati, Angeles MD, Suyanto, Fay C, Tomich TP. 2003. *Agroforestry is a form of sustainable forest management: lessons from South East Asia*. Paper. United Forum on Forests Intersessional Experts Meeting on the Role of Planted Forests in Sustainable Forest Management Conference, 24–28 March, Wellington, New Zealand.

អ្នកនិពន្ធ

Do Trong Hoan (t.do@cgiar.org)

Delia C. Catacutan (d.c.catacutan@cgiar.org)

Nguyen Tien Hai (n.tienhai@cgiar.org)

របៀបយោងដែលត្រឹមត្រូវ

Do TH, Catacutan DC, Nguyen TH. 2018. *Agroforestry for sustainable mountain management in Southeast Asia* (in Khmer). Policy Brief no. 99. Agroforestry options for ASEAN series no. 3. Bogor, Indonesia: World Agroforestry (ICRAF) Southeast Asia Regional Program; Jakarta, Indonesia: ASEAN-Swiss Partnership on Social Forestry and Climate Change.

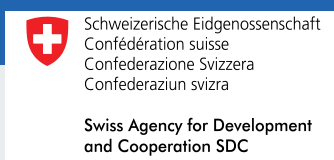
For more information, contact

AWG-SF Secretariat

Manggala Wanabhakti Building, Block VII, 4th Floor,
Jalan Gatot Subroto, Senayan, Jakarta 10270, Indonesia
Tel: +62-21-5703246, ext 478 - Fax: +62-21-5730136

World Agroforestry (ICRAF) Southeast Asia Regional Program

Jl. CIFOR, Situ Gede, Sindang Barang, Bogor 16115
[PO Box 161, Bogor 16001] Indonesia
Tel: +(62) 251 8625415 | Fax: +(62) 251 8625416
Email: icraf-indonesia@cgiar.org
www.worldagroforestry.org/region/southeast-asia
blog.worldagroforestry.org

ASEAN Working Group on Social Forestry (AWG-SF) is government-initiated network that aims to strengthen social forestry in Southeast Asia through the sharing of information and knowledge. AWG-SF established by the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) Senior Officials on Forestry (ASOF) in August 2005, linking government forestry policy makers directly with the civil society organizations, research organizations, academia, private sector, and all of whom share a vision of promoting social forestry policy and practices in ASEAN.

The **ASEAN-Swiss Partnership on Social Forestry and Climate Change (ASFCC)** is a Partnership Programme of ASEAN that aims to contribute to the ASEAN Mandate and Policy Framework through support for the ASEAN Working Group on Social Forestry and the ASEAN Multi sectoral Framework on Climate Change towards Food Security.